

ESKİ YÜZLER-YENİ YÜZLER: HADİ HÜSMAN

ARDINDAN...

Muhittin Gürün

Ocak ayı yapacağını yaptı, değerli arkadaşımız Sayın Hâdi Hüsman'ı da aramızdan kopardı. Onun ilgi ve sevgi dolu bakışlarını hatırlayarak, birkaç satırla yolcu etmek ve yeni kuşaklara tanıtmak görevini, uzunca bir süre birlikte çalışmış olmanın verdiği yakınlıktan cesaret alarak, üstlendim. Yeterince beceremezsem sevgili arkadaşımın beni bağışlamasını dilerim.

Ne kadar da genç ve dinç görünüyordu. Bu nedenle, yaşımı sormak hiç aklıma gelmemişti. Maliye Teftiş Kurulu Albümüne baktım: 1904 yılında doğmuş. Bir fâni için pek te uzun sayılamayacak bir süre (83 yıl), bazan eziyetli, daha çok da başarılı ve mutlu geçen bir ömrü geride bırakarak, 17 Ocak 1987 Cumartesi günü dünyaya gözlerini kapadı.

Memurluk yaşamımda altı yıla yakın bir süre birlikte çalışma mutluluğuna eriştim: Maliye Müfettişliğinin çeşitli kademelerinde hizmet verdikten sonra atandığı Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürü iken, 1943 yılının sonbaharında, beni Muavinliğine istemişti. Maliye'den Tekel Genel Müdürü olarak ayrılıncaya kadar beraberliğimiz sürdü. Bu yıllar içinde usta bir idareci becerisiyle hoşgörürü ve yumuşak yönetim yollarını öylesine bulmuş olacak ki, aramızda, küçük de olsa, herhangi bir sürtüşmenin geçtiğini hiç hatırlamıyorum. Genel Müdürlükteki bütün çalışanlarla olan ilişkilerinde de aynı tutumu sürdürmesini, yani usta bir yöneticinin özelliklerini sergilemesini bilirdi.

Yönettiği görev yerinin adından da anlaşıldığı gibi, Maliye'nin Türkiye Büyük Millet Meclisi ile yoğun ilişkilerini oluşturan bütçeler ve gider kanunları konularındaki yasama çalışmalarında Bakanlığını, geniş bilgisi, üstün zekâsı, tükenmeyen enerjisi ve güzel konuşmasıyla kusursuz olarak temsil ederdi. Bu meziyetleriyle Türkiye Büyük Millet Meclisi çalışmalarına son derece yardımcı olduğu yolunda, pek çok Milletvekilinden o zamanlarda duyduğum övücü sözleri, tatlı bir anı olarak bugün bile hatırlamaktayım.

Büyük bir özveri ve usanmayan bir çalışma ile sosyal güvenlik alanında sonuçlandırdığı üstün bir hizmetini de, bu vesile belirtmeyi kendisine karşı bir görev saymaktayım: Bilindiği gibi, Devlet Memurlarının emeklilik haklarının yönetimi, İmparatorluk döneminde bir Sandık tarafından yürütülürken, Cumhuriyet döneminde doğrudan Hazine'ce üstlenilmiş ve emekli, dul ve yetim aylıklarının, Devlet Bütçesine konulan ödeneklerle ödenmesi usulü getirilmişti. Zaman ilerledikçe ve Devlet gelişip memur-emekli sayısı yıldan yıla çoğaldıkça, Bütçelere konulan emeklilik ödenekleri de çıg gibi artmağa başlamıştı. Bu durumun, zorunlu Devlet hizmetleri için gerekli ödenekleri bile karşılamakta zorluk çeken Devlet Bütçesini sıkıştırması bir yana, emekli aylıklarının, ağırlaşan hayat şartları ve yükselen fiyatlarla orantılı olarak ayarlanmasına olanak vermediği ve vermeyeceği anlaşılmıştı. Öte yandan, 1930 yılındaki bir kanunla getirilen emeklilik hükümleri, ilerleyen yılların şartlarını karşılayamaz hale gelmeğe; bazı hizmet sektörlerinde kurulmuş, küçük ya da büyük boyuttaki, çeşitli sandıklara bağı olanlarla Devlet Memurlarının emeklileri arasında farklar oluşmağa, eski-yeni, Sandıklı-Sandıksız emekli grupları meydana gelmeğe başlamıştı. Bütün bunların düzeltilmesi için, konunun, zamana uygun bir görüşle ele alınarak, Kamu Sektöründe çalışanların tümünü kapsayacak nitelikte çağdaş bir sosyal güvenlik sisteminin kurulması zorunlu hale gelmişti.

Rahmetli Hüsman, omuzlarına yüklenen bu güç ve büyük hizmetin üstesinden gelmesini de bilmiştir.

Kabul edildiği yıllardaki ihtiyaçları karşılayıcı ve kavrayıcı nitelikte olan 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa ilişkin ön araştırmaların yapılması, ön tasarı çalışmaları, benimsenen ilke ve kurallar hakkında önce kendi Bakanlığının, sonra da Bakanlar Kurulu'nun onayı alınarak hükümet tasarisına son şeklinin verilmesi evrelerinde araştırmacı, düzenleyici ve yönetici olarak bizzat çalıştığı gibi; kurduğı mahdut sayıda üyeli Uzmanlar Komisyonunun bütün çalışmalarında hazır bulunarak komisyonu yönetmiş, Türkiye Büyük Millet Meclisi komisyonunda ve Genel Kurulunda sürdürülen uzun inceleme ve görüşmeler döneminde de Maliye Bakanlığı adına tasarıyı yeterlikle savunmuştur.

Ayrıntılarına girmeksizin birkaç satırla özetlenen bu işlerin, Genel Müdürlüğünün son üç yılına yakın bir süreyi aldığını ve Genel Müdürlüğün, aslında son derece yüklü olan esas hizmetlerinin aksatılmadan başarıldığını belirtirsem; rahmetlinin konuya verdiği önem, gerektirdiği özveri ve katlandığı yıpratıcı çalışma hakkında, yüzeysel de olsa, bir fikir verebilmiş olacağımı umarım.

Maliye Bakanlığı'ndan ayrıldıktan sonra, Genel Müdür olarak başına geçtiği Tekel İdaresinde ve Bakanlığını yaptığı Gümrük ve Tekel Kuruluşunda sürdürdüğü Devlet hizmetlerindeki başarılı çalışmalarını, o dönemlerdeki mesai arkadaşlarından dinlediğimi de belirtmeliyim.

Çalışma, başarı ve erdemle dolu yaşamının yeni kuşaklarca örnek tutulmasını dilerim.

Allah rahmet etsin, Ruhu şad olsun.